

Laiķa Bals

B I Ņ E T E N S L A T V I E Ņ U P R E S E I

Izdevējs: Mākslas un sabiedrisko lietu departaments
Redakcija Rīgā, Palasta ielā Nr. 3

Redaktors: Felikss Krusa
Redaktora tālrunis (pagaidu) 96963

Iznāk 2 reizes nedēļā

Nr. 8

31. jūlijā 1943. g.

Stāvokļa apskats

Sīki analizējot vācu bruņoto spēku virspavēlniecības ziņojumus nopietnis notikumu vērotājs austrumu frontē pamanīs, ka pēdējās dienās atslābis boļševiku ofensīvas trieciena spars. Boļševiki savos radiofona un preses ziņojumos par austrumu fronti mēģina stāvokli tajā savām tautām un pasaules atklātībai attēlot tikai labā gaismā. Pats Staļins sevišķi uzslavējis 3 savus ģenerāļus par šķietami gūtiem panākumiem austrumu frontes vidus daļā, bet visi šie lielo liekuļu manevri nevar notušet apstākli, ka boļševikiem ne dienviņos Kubaņas priekštilta nocietinājumā, Mjusas un Doņecas frontē, nedz vidus daļā — Kurskas-Orlas telpā, nedz arī ziemeļos — Ļeņingradas frontē nav izdevies gūt kādus redzamus panākumus. Jāievēro, ka boļševiki raidījuši cīņās līdz šim kaŗu vēsturē lielākos ofensīvas spēkus un tanku formācijas. Kopš vasaras kauju sākuma iznīcinātie 7000 tanku dod labu liecību par vācu atvairas cīņas spējām, tāpat kā boļševikiem 2500 lidmašīnu un to apkalpes zaudējums rada ievērojamu robu viņu kaŗa mašinerijā. Pašlaik ļoti uzmanīgi vērtē boļševiku cilvēku un materiāla rezerves. Tik daudz pašreiz var konstatēt, ka līdzīga apmēra ofensīvas boļševikiem nav iespējams turpmāk vairs uzsākt. Ar to panākts pirmais vācu vadības kārotais materiālu nolietošānās kaujas mērķis.

Arī tonnažas kaŗā ienaidniekiem bija jācieš lieli, vērtīgas kuģu kravas telpas zaudējumi. Pagājušā mēnesī atkal aktīvas kļuvušas vācu zemūdenes un tāllidojumu bumbvedēji jūlijā Atlantijas okeānā nogremdēja gandrīz 400.000 BRT. Smagi bojāto kuģu tilpums arī sasniedz vairākas 100.000 t. Vidusjūrā angļu-amerikāņu desanta flote sevišķi smagi cieta vācu-itaļu aviācijas uzbrukumos. Pēc patreizējām ziņām ienaidnieks šeit zaudējis 370.000 BRT, divreiz tik daudz ienaidnieks zaudējis bojājumu dēļ. Tas nozīmē, ka nogremdētas vismaz 750.000 BRT ienaidnieku kuģu, un zemu rēķinot ienaidnieku izlabošanas dokus apgrūtina vēl 5—600.000 BRT. Tādējādi ienaidniekiem jūlijā bija jānoraksta zaudējums 1.250.000 BRT. Tas ir ievērojams apstāklis, kam jāpievērš vajadzīgā vērība.

Nav izpildījušas ienaidnieku cerības uz tik kāroto Itālijas «beznoteikumu kapitulāciju». Pēc Čerčila runājis arī ASV prezidents un ar saviem rūpīgiem, neveikliem izteicieniem vienīgi parādījis, cik liela ienaidnieku vilšanās par neizdevušos spēkulāciju. Viszīmīgākais Ruzvelta izteiciens ir paskai-

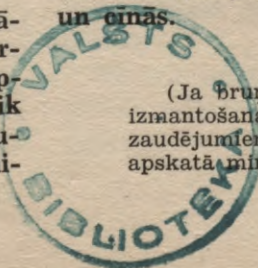
drojums par židisko plutokrātijai patiesajiem kaŗa mērķiem pret Eiropas tautām. Viens no tiem bija fašisma iznīcināšana. Pēc tam, kad Musolini atkāpies un Itālijā likvidēta fašistu partija, vēl nav izbeigta kaŗa darbība pret Itāliju, bet tās vietā prasa beznoteikumu kapitulāciju. Ar savu muļķību Ruzvelts atklājis, ka runas par «svētīgo demokrātijai» cīņu pret fašismu un nacionālsociālismu bija tikai primitīvs iegāns, lai varētu iznīcināt Eiropas tautu nacionālo pastāvību. Ādolfa Hitlera vadītās Eiropas brīvības bezkompromisa cīņa lieku reizi pierāda Vadoņa eiropiskās politikas tālredzību un pareizību.

Ļoti interesanta ir arī nupat pasludināta boļševiku vēstnieka Maiska iecelšana par ārlietu komissāra vietnieku. Vēl nav skaidri konstatējams, vai līdzšinējais vēstnieks Londonā ar to paaugstināts, vai arī kritis nežēlastībā. Apstāklis, ka ne Maiskim, ne Ļitvinovam līdzšim vēl Londonā un Vašingtonā nav iecelti vietnieki, ļauj spriest, ka boļševikiem šķietami vairs nav vēlēšanās vēl padziļināt draudzīgās attiecības ar demokrātijai. Mēs atzīmējam, ka boļševiku žīds, kas būdams savu vareno pārstāvis Londonā, vērpis pasaules židisma pavedienus, tagad Maskavā kļuvis par Staļina ārpolitikas židisko eksponentu. Katrā gadījumā viņš tai palīdzēs ar savām rāses radniecīgām attiecībām pret figurām aiz plutokrātijai kulisēm. Radniecība boļševismu-židisms-plutokrātijai ar to guvusi jaunas saites.

Visi pēdējo mēnešu, nedēļu un dienu notikumi skaidri rāda, ka šīs pasaules kaŗš nav kaŗš ap jeb par režīmiem, bet gan vienīgi cīņa par tautu nacionālo dzīves eksistenci. Izšķiršana nāks starp židiski-boļševistiskās metropoles starptautisko valdniecību resp. židiski-plutokrātisko pasaules varu un āriskās cilvēces nacionālās dzīves tiesībām. Starp pakļaušanu un ar to saistītu pilnīgu iznīcināšanu chaosā jeb nacionālu pašapziņu nav starpposma. Tā apņēmība un uzvaras gatavība, ar kādu Ādolfa Hitlera Lielvācija stājusies cīņā, visiem ir labs piemērs, un saista ne tikai visus tajā pašā frontē cīnītājus, bet ir arī pierādījums uzvaras pārliecībai, ar kādu vadonis, tā kaŗavīri un vācu tauta šodien dzīvo un mirst.

A. A k m e n s.

(Ja bruņoto spēku virspavēlniecība līdz šī apskata izmantošanai publicēs jaunus skaitļus par ienaidnieku zaudējumiem, redakcijas tiek lūgtas attiecīgi pārlabot apskatā minētos skaitļus.)

»Brīvprātīgās« asinsdzīres

Bija paredzams, ka sakarā ar tā saukto boļševiku Padomju republiku nodibināšanos Latvijā, Igaunijā un Lietuvā trīsgadējo atceres dienu, Maskavā kaut ko sarīkos, kas neietilpst vienīgi parastajos svinību un demonstrāciju rāmjos. Kā „Svenska Dagbladet“ Maskavas korespondents ziņo un kā Austrumzemju prese isās atzīmēs arī minējusi, 21. jūlijā Kremli notika sarīkojums, kurā cildināja Baltijas tautu piekrāpšanu un beidzot tika pieņemta rezolūcija, kurā proklamēja Padomju Latvijas, Padomju Igaunijas un Padomju Lieuvuvas atjaunošanu.

Šajā gadījumā Maskavā iznirušās kreatūras, Baltijas tautu kapraču rokaižas, klausot Kremļa pavēlei noskaitīja savas runas. Pēc boļševiku domām, triju kādreizējo Baltijas valstu iekļaušanās Padomju savienībā esot bijusi vislielākā šo valstu darba ļaužu vēlēšanās. No Padomju savienības puses esot bijusi liela pretimnākšana, ka tā jaunās Padomju republikas uzņēmusi „laimīgo“ tautu saimē. To, ka šie Maskavas ziņojumi bija bezkaunīgi un nelietīgi meli, ārzemēs zināja jau tad, jo Maskavas delegāti Rīgā, Rēvelē un Kaunā nevarēja vairs citiem kaisīt smiltis acīs. Tas, ka nodotajās Baltijas tautās toreiz paskaidrojums par „brīvprātīgo“ iekļaušanos radīja neiedomājamu sašutumu, šeit vairs nav jāpiemin. Tie bija vai nu apstulbuši jeb arī noziedzīgas kreatūras, kas sagaidīja kādas priekšrocības no boļševiku paradīzes un tās asiņainā režīma. Lielākā daļa šo noziedznieku bija žīdi, kuŗi cerēja ar savu rāses biedru padomju savienībā palīdzību Baltijas zemēs iegūt neapstrīdamu varu, iznīcināt pievilto zemju veco kultūru un uz tās drupām radīt atlēciena dēli uzbrukumam rietumu Eiropai. Toreiz likās, ka šīs cerības piepildas. Varas vīru rīcība bija negēlīga un neķītra, jo boļševiki un žīdi Latvijas, Igaunijas un

Lietuvas iedzīvotājos nebija guvuši simpātijas. Tautas sajūsmu par iekļaušanos Padomijā un par pārējām boļševisma svētībām bija inscenējuši paši žīdi. Viņi arī bija vienīgie, kuŗi demonstrācijās un mītiņos cēla prieka brēkas. Savas jauniegūtās priekšrocības žīdi pamatīgi izmantoja viņu raksturam zīmīgā veidā. Baltijas tautas spīdzināja visnegēlīgākā kārtā un tikai mazai grupīnai — šo tautu bendēm — bija jautras un priecīgas sejas.

Pēc vislielāko moku gada atbrīvojot Baltijas tautas izbeidzās boļševistiskais režīms. Viens no šī terrora režīma sabrukuma iemesliem ir šīs sistēmas nepanesamība. Pastāvīgi pieauga tautas naidis pret saviem apspiedējiem. Pirmatnējā spēkā tas izlauzās, kad žīdu sargus-boļševikus pirms diviem gadiem uzvarētājs vācu kaŗaspēks padzina no Baltijas zemēm.

Ja šīs, nesen Maskavā notikušās svinības no vienas puses skaidri rāda, ka Padomju savienība pēc ēnu valdību lēmuma par katru cenu atkal grib latviešus, igauņus un lietuviešus pakļaut boļševistiskam asiņu režīmam, tad no otras puses Kremļa varas vīri pierāda, ka viņi atkal jau vilto Baltijas tautu gribu. Tāpat kā toreiz Padomju republiku dibināšanā un Baltijas tautu iekļaušanā Padomju savienībā nekādā gadījumā neizpaudās šo tautu griba, tāpat Maskavas nodevējiem nav tiesību pieņemt lēmumus šo tautu vārdā. Baltijas tautu asiņu upurus prasījuši nodevēji, nevis apspiestie, un tādēļ latvieši, lietuvieši un igauņi vairs nevēlās vēlreiz un vēl lielākā apmērā pārdzīvot „brīvprātīgu“ asinspirti. Tie ļaudis, kuŗi toreiz Baltijas tautu vārdā tās verdzināja un šodien Maskavā it kā pārstāv latviešu, igauņu un lietuviešu tautu gribu, jau sen uz visiem laikiem ir izslēgti no Baltijas tautu kopības.

M. Z.

Vilks kļūst dižciltīgs

Jau klasiskajā tēlojumā vilks, kas bija ietīnies aītādā, palika vilks, kuŗš arī jaunajā kažokā tērpies saplosīja savus nevainīgi-naivos upurus. Kad židiskie-boļševistiskie pasaules revolūcionāri Padomju Savienībā atzina, ka ar parastajām brutālajām metodēm tajā pasaulē, kuŗa saucās par demokrātisko, vairs negūst panākumus, tie mainīja savu kažoku kā vilks tēlojumā un mazgāja savas melnās rokas, tā cerēdami no cilvēku slepkavām kļūt par mierīgiem kultūras nesējiem. Tas sākās piepeši ar ļoti nacionālām frāzēm, kuŗas jaucās ar internacionāles skaņām. Sāka celt gaismā līdz šim nolādētās kādreizējās cara armijas tradīcijas un beidzot izpaudās tas rafinētā kominterna šķietamā likvidēšanā. Bet tas viss bija tikai ārējā krāsojuma maiņa. Maskavas režisori domājās ar sava ārējā ietērpā maiņu esam izdarījuši „lielo pārmaiņu“. Šajos centienos viņi pagaidām ir konsekventi. Nupat viņi boļševiku diplomātiem ārzemēs, kuŗi vēl pirms nedaudziem gadiem spoguļojās parketa grīdās tērpušies nodriskātā laupītāja tērpā, piešķi-

ruši greznas formas ar bagātīgiem zelta un sidraba izšuvumiem. Tāpat kā žokejcepuri nomainīja zelta apšūtā Napoleona stila cepure, tā arī masīvo neķītro revolūcionāra valodu nomainīja viltīgā, visiem ūdeņiem mazgātā diplomāta dialektika. Tagad proletāriāta vienlīdzības valstī sāk Padomju armijas virsniekiem dot ne tikai sevišķus greznus virsnieku klubus, bet sāk tos vēl mācīt etiķetē. Boļševiku virsniekam, kas vēl pirms neilga laika neizcēlās ne ar labu uzvešanos, ne arī ar ārējām formām, tagad, lai pilnīgi maskētu boļševismu, jākļūst par elegantu kavaleri. Padomju valstī prot piemēroties. Priesteru, zinātnieku, zemnieku un strādnieku slepkavu kapitālistiskajiem sabiedrotiem nekas neimponē tik ļoti, kā pēc parfīma smaržotāja, zelta tresēm apšūtā „dižciltība“.

Kā bija teikts vecajā tēlojumā? — Bet vilks tomēr palika plēsīgais, asinskārais vilks arī tad, kad viņš ietērpās nevainīgā jēriņa baltajā ādā.

Amerikāņu spriedums par savu prezidentu

Visai pasaulei zināms, ka Amerikas Savienoto Valstu prezidents iedzinis savu valsti kaņā pret tautas gribu. Interesantāks šis fakts kļūst ar to, ka arī pašās ASV tas ir labi zināms. Amerikas Savienoto Valstu iekšpolitiskās nesaskaņās no 1931.—1941. g. ir vesela virkne dokumentārisku pierādījumu valsts vadītāja sevišķi smagai vainai savas zemes un savas tautas iesaistīšanā nežēlīgā kaņā pret pašas gribu.

1941. g. janvārī amerikāņu nedēļas laikraksts «Saturday Evening Post» apsūdzēja prezidentu Ruzveltu, ka viņš maldinot amerikāņu tautu. Pirms tā atkalievēlēšanas viņš solījis atturēt Amerikas Savienotās Valstis no iejaukšanās Eiropas konfliktā. 1940. g. vēlēšanās viņš būtu piedzīvojis pilnīgu neveiksmi, ja iepriekš pie saviem vēlētājiem būtu nācis ar priekšlikumu, kādu viņš vēlāk iesniedzis kongresam. Šis ceļš vedot nelaimē: Ruzvelta mērķis esot kļūt par pasaules morālisko valdnieku.

Kad 1939. g. septembrī Rietumvalstis pieteica Vācijai kaņu, Amerikas iedzīvotāji deklarēja gribu neiejaukties Eiropas notikumos un ieturēt pilnīgu neitralitāti. Šāds tautas noskaņojums Ruzveltam nebija negaidīts. Tam vajadzēja pielāgoties ar neitralitātes likuma pārgrozišanu, strīpojot no tā visus teorētiski domājamus iemeslus, kas varētu Amerikas Savienotās Valstis iejaukt Eiropas kaņā. Daudzas pazīmes rādīja, ka Eiropas kaņa pirmajos mēnešos Amerikas Savienotās Valstis pieaug noskaņojums pret iejaukšanos tajā. Pat valsts austrumos agrāk valdītajam uzskatam, ka Savienotām Valstīm beidzot tomēr jāiejaucas konfliktā, radās neskaitāmi pretinieki. Nelokāmi neitrāli bija dienvidi un galvenā kārtā vidējie rietumi — izolacionistu cietoksnis. Tomēr pret ieroču piegādi ass valstu ienaidniekiem nepacēlās neviena balss.

Kad 1940. g. pavasarī sākās pirmās vēlēšanu cīņas par prezidenta amatu, Amerikas masu noskaņojums bija pret tiešu piedalīšanos kaņā, tā kā abām partijām un visiem kandidātiem bija šis noskaņojums jāievēro. Visi paskaidroja — bieži pret pašu pārlicību — ka viņi vēlās savai zemei par katru cenu saglabāt mieru. Vēl 1941. g. maijā Ruzvelta nomas un aizdevuma līgums kongresā guva stiprus pretiniekus. Tā deputātu nama otrā maija sēdē Pensilvānijas delegāts Roberts F. Raičs (Robert F. Rich) Ruzveltam asi pārmeta:

«Ruzvelta valdība patreiz ir lielākā izšķērdētāja valdība, kādu pasaule jebkad redzējusi. Ruzvelts, kā vēl neviens cits prezidents, pievilis amerikāņu tautu un novedis nāciju visbīstamākā situācijā... Tādēļ es balsoju pret nomas un aizdevumu līgumu, jo zeme vairs nevar paciest aprūtinājumu parā-

diem. Ruzvelts mēģināja likvidēt augstāko savienoto tiesu un gaidīja, līdz kamēr nomira liels šo tiesnešu skaits; tā viņš guva kontroli pār savienības tiesu, kuņa tagad visus Ruzvelta lēmumus nosauc par labiem.»

Tajā pašā sēdē Mičigānas delegāts Rejs Orčerds Vudrufs (Rey Orchard Woodruff) asiem vārdiem vērsās pret Ruzvelta paredzēto vācu kaņakuģu izaicinājumu, kaunināja valdības noziedzīgo, izaicinātāju rīcību un konstatēja, ka Ruzvelts vēlās konstruēt «nepieciešamo starpgadījumu», lai nāciju iedzītu kaņā.

Nedaudz dienas iepriekš kongresa republikāņu delegāts Hemiltons Fišs (Hamilton Fish) bija paskaidrojis, ka pēdējā pusotra gada laikā Amerikas Savienotās Valstis neesot bijušas neitrālas, kādēļ «Hitleram bijušas tiesības pieteikt mums kaņu mūsu pretneitrālās nostājas dēļ».

1941. g. 6. maijā Misūri delegāts Devijs Šorts (Dewey Short) bija konstatējis, ka Ruzvelts vienīgais esot vainīgs kaņā, jo «līdz šim neviena nācija mūs nebija apvainojusi un nav iznīcināta neviena amerikāņa dzīvība. Kaņotājas ass valstis neiedomājami rūpīgi vislielākā uzmanībā rīkojušās, lai mūs neievilkta kaņā. Tā kā mēs vēl nekaņojam, es gribu paskaidrot, ka mēs soli pa soli, dienu no dienas, ar apzinātu rīcību visbīstamākā veidā tiekam tuvināti patreizējam kaņam. Mēs esam citas nācijas apkauņojuši neķītriem vārdiem un denuncējuši to pasaules uzskatu. Mēs esam nelietīgi attēlojuši viņu raksturu un tomēr vācu valdība gājusi tik tālu, ka tā ārkārtīgi uzmanīgi izvairījusies dot mums iemeslu kaņa pieteikšanai. Lend-Lease Bill parakstīšana ir jauna pļauka ass valstīm... Labāk būtu, ja mēs neslēptos aiz labi skanošajām kristietības, demokrātijas frazēm.»

1941. g. maijā laikraksts «Chicago Tribune» deva izsmēlēju pārskatu pār Amerikas Savienoto Valstu politikas liekulību kopš 1939. g. septembra. Laikraksts uzsvēra, ka katrs Ruzvelta un tā kabineta locekļu solījums izrādījies par nodomātu maldināšanu. Katrs Ruzvelta un tā partijas solis bijis tieši pretējs iepriekšējiem solījumiem. Taktika, ar kuņas palīdzību nāciju, nevērojot dotus solījumus un pretēji tautas gribai, dzen kaņā, ir vislabākais šīs maldināšanas mākslas pierādījums.

1941. g. 5. augustā 15 republikāņu partijas vadītāji, to starpā prezidents Huvers, bijušais viceprezidents Devis, kā arī kādreizējais kandidāts prezidenta amatam Landons, publicēja paskaidrojumu, uzaicinot kongresu sargāt satversmē nodrošinātās tiesības un neļaut iedzīt valsti soli pa solim «nepieteiktā» kaņā.

Tolstojs nežēlastībā

Levs Tolstojs līdz šim bija viens no nedaudzajiem pirmsrevolūcijas laika dzejniekiem, kuŗu boļševiki neaizliedza un kā vārdu pat, kaut gan Tolstojs bija cēlies no vecas dižciltīgas ģimenes, minēja ar zināmu godbijību. Tā īpašumu — Jasnaja Poļana — kopa un Tolstoja kādreiz apdzīvotās telpas pārvērtā pat mūzejā. Kremlī atzina, ka viņš ar pārliecību aizstāvējis zemnieku un apspiesto tiesības un ka viņš ar saviem polēmiskiem un filosofiskiem rakstiem netieši piepalīdzējis cara režīma gāšanā. Šī boļševiku labvēlība guvusi piepešas beigas!

Izglītības tautas komisāriāts Maskavā piepeši pavēlēja apķīlāt visus Tolstoja rakstus, tos samīcīt un jauniegūto papīru izlietāt Ļeņina rakstu iespiešanai. Komisāriāta rīkojums pamatots ar to, ka jaunībā Tolstojs bijis cara virsnieks, pie kam viņš bija arī dižciltīgs lielmuižnieks. Dažās viņa grāmatās izpauzoties buržuiskas tendences. Viss tas boļševikiem, protams, bija zināms. Viņi to tikai nevēlējās ievērot. Bija nepieciešami pilnīgi citi iemesli, lai piepeši varētu iznīcināt lielā dzejnieka darbus.

Boļševiku izglītības tautas komisāriāts līdz šim uzslavējot izcēlis dažas Tolstoja domas un skolās tās pat uzsvēris, kā piem., dzejnieka izteicienu, ka jākritot īpašuma un sabiedrības aizspriestiem, un ka

nauda lielkapitālistiskajā saimniecībā kļuvusi par vergu turētāju ieroci. Tagad nu tas pats komisāriāts paskaidro, ka boļševistisko ideju izplatīšanai vairs neesot vajadzīgi pilsoniski dzejnieki. Jaunais boļševistiskais cilvēks vairs nedrīkst ļauties mulsnāties no šādām līdzīgām frāzēm, jo Padomju Savienībai esot tagad pašai savi lieli dzejnieki un domātāji. Nedrīkstot aizmirst, ka savā grāmatā «Kaŗš un miers» Tolstojs noliedzis pazīstamu kaŗa vadoņu, kā piem., Napolēona un Kutuzova, lielumu. Protams, komisāriāts tomēr piemetina, Tolstojs toreiz nevarēja zināt, ka radīsies patiešām liels vīrs — proti — Josifs Visarionovičs Staļins. Nepiedodamā kļūda, kādu pārmet rakstniekam, meklējama citur. Tolstojs savos darbos vienmēr no jauna pārmetis valsts varai, ka tā spiež cilvēkus nonāvēt savus līdzcīvēkus un viņš prasa atteikties no kaŗa dienesta pildīšanas. Padomju Savienībā ir aprindas, kuŗas šo dzejnieka prasību kā morālisku postulātu uztver burtiski, kas boļševikiem nav patīkami. Tolstojs, teikts komisāriāta paskaidrojumā, esot bijis politisks diletantis un Ļeņina un Staļina Krievija to sen jau esot pāraugusi, kādēļ tā arī varot viņu aizmirst. Ar šo rīkojumu boļševisms savam daudz slavinātajam kultūras vainagam var pielikt jaunu «lauru lapu».

»Visa kultūras pasaule uzklaussiesies«

1935. gadā iznācis angļu romāns.

«Zem viņa atradās Drēzdenes cvingers. Viņš no meta pirmo bumbu. Otrā iekrita dabas vēstures mūzeja pagalmā. Viņš dzirdēja abas eksplozijas un tad beidzot zem viņa atradās kārotais mērķis — lielā gleznu galerija, kuŗā, starp citiem nemirstīgiem darbiem glabājās viscēlākais, ko jebkad radījis cilvēks: Rafaela Sikstas Madonna.»

J. kungam Sikstas Madonna bija kristīgi-eiropiskās kultūras skaistākais priekšstats. Bija daudzi, kuŗi domāja tāpat kā viņš, ja arī šajā laikā Vācijā kultūra un kristietība bija zemā kursā: Vācijas varenie bija pavalstniekiem devuši dekrētus atgriezties pie vecajiem barbariskiem aizvēstures kultiem. Tie piegriezīs maz vērības J. izmisuma aktam, varbūt to nemaz nesapratīs, bet Eiropa, pasaule, visa kultūras cilvēce uzklaussiesies un zinās, kādu vēstījumu viņš tai vēlēties sludināt.

Konsulvīvos krampjos sarāvās J. kājas uz bumbu nomešanas ierīces. Viena pēc otras uz gleznu galerijas jumta gāzās trīs bumbas. Viņš sadzirdēja eksplozijas, redzēja sagāzamies kupolu un sabrūkam mūrus, tad viņš strauji pārvietoja savas mašīnas stūri...

Šie pseidovaronīgā ekstāzē diktētie teikumi varētu būt rakstīti aktuālā angļu gaisa spēku ziņojumā. Patiesībā tie rakstīti angļu romānā, kuŗš 1935. g. iznācis Londonā. To sarakstījis angļu žīds Sidnejs Folders Raits (Sidnea Fowler Wright), un tā nosaukums ir: «Prāgas bojāeja — 1938. g. kaŗa romāns». Šajā «nākotnes romānā» aprakstīta Čehoslovākijas iznīcināšana no «mežonīgās» Vācijas, ku-

ŗas aviācija Prāgā veic visšausmīgākos postījumus, ko žīds tēlo sadistiskā sīkumībā, līdz kamēr jaunais čechs J. veic simbolisko darbu — iznīcina Sikstas Madonnu.

Romāns iznāca daudzus gadus pirms Anglija pie-teica kaŗu Vācijai, pirms Čerčils sāka bumbu kaŗu pret civiliedzīvotājiem un iznīcināšanas kaŗa gājienu pret Vācijas un Itālijas kultūras vērtībām. Bet šeit izpaužas metode. Jau 1935. g. Londonas žīdu intriganti auž savus pavedienus un liek saviem literātiem darboties, lai sagatavotu kristietību viņu simboliski nepieciešamajam bumbu terrora pamudinātajam aktam. Raita romānā gan šis akts seko vācu iznīcināšanas dziņai. Bet kā tad citādi pasaulei varētu pārliecināt par to, ka jaunajam čechu varonim, rūpīgi maskējot angļu gaisa pirātu negēlīgos darbus, jāiznīcina Sikstas Madonna? Angļu lidotāju bumbas gan nekāra Sikstas Madonnu, bet gan Ķelnes domu un Sv. Lorenca baznīcu Romā. Vai kristietība sasprindzināja uzmanību, kā to bija cerējis kungs Raits? Jā! Tikai viņa šeit nesaskatīja angļu-amerikāņu kultūras glābēju simbolisku aktu, bet gan negēlīgo vēstures lielāko kultūras iznīcinātāju noziedzīgo roku. Arī Raita romāns nespēj maskēt to darbus, tieši otrādi, viņš uzrāda liekulīgos melus, ar kādiem Anglija mēģina notušēt pasaulei tās neiedomājamo ļaundarību. Ar to arī šis romāns ir jauns pierādījums Anglijas vainai. «Visa kultūras cilvēce uzklaussiesies un zinās, kādu vēstījumu viņš tai vēlēties sludināt.» — Tas ir sludinājums par Eiropas iznīcināšanu un nodošanu boļševistiskā chaosa varā.

Mūsu vasara

(Laikmetīgas pārdomas.)

Mūsu vasara ir īsa, tā atplaukst un nozied tik ātri, ka mēs pat īsti nepaspējam viņas smaržu ieelpot, kad tā jau novītusi. Tikai sirdī paliek klusa smeldze un ilgas pēc jaunas vasaras. Arvien mūsu ilgas piepildās, bet vasara tikai īsu brīdi skar mūs maigām ziedu vēsmām, neļaudama izbaudīt visu viņas krāšņumu, izgaist, atstādama atmiņas par zudušo kā par kaut ko ļoti skaistu.

Mūsu vasara ir mūsu laukos. Tā zied upju pļavās, spoguļojas ezeru rāmajos ūdeņos un tūkstots balsis un atbalsis izskan dzimtenes pakalnos. Kad gāju putni atgriezušies un arājs sēklu sēdams pārstaigājis savus laukus, klusiem ziedu soļiem atnākusi Līgo diena. Un kad zemē nolaidusies teiksmainā Jāņu nakts, tauta ar dziesmām apstaigā laukus, veltot katrai zālei, ziedam un dzīvai radībai pa košam dzīparam no lielā tautas dziesmu kamola.

Kā sārtas puķes pakalnos spīgo jāņugunis pa visu mūsu zemi un novadi sasaucas savā starpā. Viena valoda un viena dziesma vieno citkārt svešus ļaudis.

Kad aizdziedāta Jāņu diena un saule visaugstāk uzlīgojusi debesu kalnā, mūsu zemē sākas lielākais darba cēliens, kas nebeidzas līdz pat vēlam rudenim. Vispirms siena, āboliņa, tad rudzu pļauja. Darbs seko darbam, kā jūrā vilnis dzen vilni. Augu dienu ļaudis kā čaklas skudras iet druvā un gādā dienīšku maizi sev un savai tautai, lai mūžam neizsīkstošs būtu tās dzīvības avots.

Mēs pārdzīvojam smagu kaŗa vasaru. Baigā gada sāpju draudze staigā grūtu moku ceļu tālās taigās, kuŗu izturēt viņiem palīdzēs sapnis par dzimteni. Kaŗa pulkos stājušies daudzi tautieši, lai atriebtu savus tuviniekus un izcīnītu gaišas dienas tēvijai. Mēs, mājās palikušie, pateikdamies Dievam ka kaŗa kumeļi nemin mūsu tēvu laukus, apzinamies savu lielo pienākumu un darām katrs savu darbu cik vien labi varēdami.

Jaunatne atstājusi pilsētu pelēkos mūŗos un ar smaidu un dziesmām devusies zaļajos dzimtenes laukos. Lauku sētās, kur bieži vien mājās palikuši tikai sirmā māmuļa vai vecs tēvs, mūsu jaunie ļaudis ir ļoti gaidīti un mīļi palīgi. Ir prieks vērot jauno draudzību un saskaņu, vienas rūpes un vienas domas — darbs laikā jāpadara. Un reizē ar visu to pilsētas jaunietim atveras pavisam cita pasaule. Kas gan var salīdzināt agru vasaras rītu tālā meŗa

pļavā ar rītu pilsētas augstajos mūŗos, kur ārpus pelēkajiem namiem ir putekļi un nerimstošais ielas troksnis. Tur birzī skan putnu daudz balsīgais koris, zālē laistās rasas pilieni un pāri visam mirdz saule, bagātīgi sniegdama neizsīkstošo dzīvības siltumu. Cilvēks jūtas tuvāks dabai un vienmēr atkarīgs no kāda varena spēka, kas visam liek izkārtoties tā un ne citādi un no kā atkarīga visa mūsu dzīve. Cilvēks var gan uzcelt lielus namus, uzbūvēt straujas mašīnas, bet vajadzīgā brīdī likt lietum līt vai saulei spīdēt viņš nevar. Zemnieks to zina un tādēļ arī visvairāk izjūt Visspēcīgā varenību. Un laukus svētīt, saprast zemes darba grūtumu un nopietnību mācas mūsu jaunā audze. Viņa gūst atziņas, kas nāks par svētību visai viņas turpmākai dzīvei.

Atmiņā man nāk pagājušē vasara. Biju izbraukusi kā talciniece uz kādām vecas dzimtas mājām tālu Kurzemes jūrmalā. Agrā darba dienas rītā saimnieks man parādīja lielu teikām apaustu akmeni tālā lauka galā. No šī akmens bija pārrēzami daudzu saimniecību plašie lauki. Bija sācies rudzu pļaujas laiks. Tuvu un tālu viņoŗa dzeltenas rudzu un kvieŗu druvas. Saimnieks man stāstīja par vec-tēva stāstītiem lieliem meŗiem, līdumu līšanu, celmu laušanu un citiem daudziem grūtiem un smagiem darbiem. Kādreiz te lielos meŗos dzīvojuŗi lāči. Un tagad aug mūsu garšīgā rudzu maize.

Ko tēvu tēvi pirms gaŗu simtiem bija sākuŗi, to bērni turpināja un nu ņeit vārpas viņoŗa vējā kā plaŗs ezers, kuŗā atradās atseviŗķas zaļas salas, kokos ieauguŗas mājas ar sarkaniem dakŗiņu jumtiem.

Saimnieks norauj vārpu un izberŗ graudus sauŗā. «Gatavi, būs labs birums. ņogad mums maizītes netrūks», viņŗ saka. Tā ir vienkārŗa, bet dziļā dzīves gudrība. Par zelta vārþām dziedāja jau sen tauta savās dziesmās, un arī ņovasar atkal no jauna mēs saprotam, ka tieŗām vārþas ir mūsu zemes bagātība, mūsu zelts.

Raugoties bagātīgajā lauku ainavā un rūpībā, ar kādu jaunais saimnieks, vecas zemnieku cilts atvase, piegāja savu senŗu iekoptiem laukiem, man likās, ka tauta, kuŗu Dievs tā svētījis, dodams tik bagātu kuplojumu gan cilvēku dzimtās, gan viņu laukos, tāda tauta nevar iznīkt un bojā iet.

Milda Inese.

Gādība par tautas veselību

Tautas palīdzības darbs veselības kopŗanas un aizsardzības laukā ar ņ. g. 1. jūliju lielā mēŗā paplaŗinājies. Latvijas brīvvalsts laikā priekŗzīmīgi nostādītās Sarkanā Krusta ārstniecības iestādes boļŗeviku varas laikā lielā mēŗā nolaistas. Gan pēdējos divos gados līdzŗinēŗās uzturētājas — valsts un paŗvaldības iestādes daudz ko uzlabojuŗas un atjaunojuŗas, tad tomēr tagad arī Tautas Palīdzībai nāksies daudz pūļu un līdzekļu pielīkt ņo ārstniecības iestāžu nostādīŗanai agrākā augstumā.

Ar ģenerālkomisāra rīkojumu Tautas Palīdzība

ar ņ. g. 1. jūliju pārņēmusi savā uzturēŗanā visas agrākās Latvijas Sarkanā Krusta un Veselības veicināŗanas biedrības ārstniecības iestādes — slimnīcas, sanatorijas un ņēlsirdīgo māsu skolas. Pārņemas kopskaitā 12 slimnīcas: Rīgā, Jelgavā, Liepājā, Daugavpilī, Pļaviņās, Rēzeknē, Smiltēnē, Strenŗos, Irlavā un Ērgļos; 8 plauŗu un kaulu tuberkulozes sanatorijas: Rīgā, Krimuldā, Īlē, Ropaŗos, Cēŗis, Ogrē un Kalnamuiŗā; 2 māsu skolas: Rīgā un Jelgavā. — Visas ņīs ārstniecības iestādes pārzinās T. P. Veselības iestāžu direkŗija.

»Izaks«, 1943. gada jaunais ierocis

SS PK. Katram ienaidnieka ierocim ir atrasts savs pretierocis. Sīvākā ciņa mūsu kaņavīram ir un paliek ar krievuzemes dabu. Liekas, tā ir nebeidzāms slazdu perēklis, šī lielā, plašā zeme, un tos pārvarēt palīdz tikai skaidrs vīra prāts. Ko lai, piemēram, iesāk ar Volchovas odu miljoniem, kas ir vēl bezkaunīgāki par krieviem pašiem? Bet arī te ir atrasts pretierocis, kas savā vienkāršumā un lietderībā ir tiešām ģeniāls.

Tas ir „Izaks“ — Insenten Abwehr Kanonier 1943. Neviens miglas metējs nevar ar viņu sacensties, un bunkura odiem atliek tikai nobeigties, kad „Izaks“ uzsāk savu dūmu ražošanu.

Šis brīnumriks parasti ir konzervu bundža, kuņai apakšdaļā ar durkli izcirsti garenī caurumi gaisa pievadīšanai. Tanī saber sausas skaidas, tās dedzina, līdz bundžas dibenā rodas ogles, tad virsū uzber kārtu dražu, un „Izaks“ kūp kā fabrikas dūmenis. Drīz vien vīriem bunkurī jāsāk raudāt, bet odiem dūmi snuķī kož daudzkārt vairāk. Kad vairs nevar turēt, jāmūk laukā, bet spītīgākie uzliek gāzmaskas un sēž kā spoki piedūmotajā bunkurī. Odi no šādas apkaņošanas glābjas bēgot pa logu, un vīri viņiem labprāt piepalīdz, sajaucot ar divieli dūmus un gaisu.

Tad „Izaku“ izmet aiz durvīm, kur tas turpina kūpēt un smirdēt; dūmi bunkurī pamazām izgaist, un cilvēks var justies uz pāris stundām brīvs no odu

mocībām. Šāda akcija jāizved vismaz trīs reizes dienā, tikpat rēgulāri kā ēšana, citādi nav iespējams bunkurī nosēdēt, jo odi dur cauri biksēm, svārkiem un kamzoļiem. Daudzmaz aizsegu dod vienīgi zaļais aizsargtērps, kuņā brezentam oda gaļais snuķis netiek cauri. Parasti arī pie bunkura ieejas kūp skārda trauks ar kūdras gabaliem, lai odi jau pa gabalu zinātu bēgt no šīs briesmu vietas. Bet jupis viņu zina, kur tie rodas, vai viņi izlien no zemes, vai nokrīt no gaisa, vai ir jau no laika gala ap mums, — būt viņi ir visur ar savu riebīgo sīkšanu un gaļajām kājām. Viņus var sist veselām sauļām, vienalga, jauni tūkstoši uzbruks katram kailumam, rāpos pa sejas aizsargtīklu un līdīs pat bikšu stilbos.

Dažreiz bunkuri kvēpina arī ar artilērijas pulveri, un tad no griestiem birst kvēpi un beigti odi. Uguns un dūmi dodas ciņā pret kniņu nemitīgajiem uzbrukumiem, bet „Izaku“ nespēj pārspēt nekas. Viņš ir istās odu briesmas, un kad ap bundžu vēl apsieņ stiepuļi, lai „Izaku“ var laist slaidā lokā ap sevi, tanī ierūcas sarkanās liesmas, un dūmi veļas kā no lokomobīles.

Man šķiet, ka mēs dzimtenē visi drusku smaržosim pēc žāvētas gaļas. Bet tas nekas — to dara Volchova, odi un „Izaks“.

SS-kaņa ziņotājs Dzintārs Sodums.

Nākotnes tekstiliju izejviela

Mākslīgās šķiedras pieaugošā nozīme.

Tekstiliju saimniecībā neiedomājama nozīmi guvis mākslīgais zīds un celvilna (Zellwolle). Abas šķiedru vielas ražotas no celvielām (Zellstoff), kuņū savukārt iegūst no koka. Tekstiliju apstrādāšanā šīs vielas pilnīgi dažādas, kas atbilst viņu dažādām īpašībām.

No maziem sākumiem.

Jau 1936. g. vācu mākslīgā zīda un celvilnas produkcija sasniedza 100.000 tonnas, skaitlis, kuņū toreiz aprīņoja, bet ko šodien uzskata par neievērojamu. Daudz svarīgāki par progresu kvantitatīvā ziņā ir it sevišķi pēdējā laikā panāktie kvalitātes uzlabojumi. Aprīņojami uzlabotas atsevišķās šķiedru šķirnes un pirmšķirīgā vācu mākslīgā zīda izturība. Arī aprīņojamā krāsošanas iespēja pierādījusies visdažādākās tekstilrūpniecības nozarēs. Tagad mēs pazīstam nemirsto celvilnas šķiedru, sevišķi izturīgus šujamos diegus, augstvērtīgus jauktus diegus no mākslīgā zīda un celvilnas. Celvilnas rūpniecībā ļoti centās uzlabot vilnas šķirnes. Tas savu izpaušmi guvis cirtainajā šķiedrā. Kā šo pūju pierādījums tirgū parādījusies jauni, efektīgi modes audumi, jo arī tekstilrūpniecība šajā laikā sapratusi, ka tai nevis gaļāmejojot, bet progresa iemeslu dēļ jānodarbojas ar mākslīgo šķiedru uzlabošanu. Ir pilnīgi skaidrs, ka apstrādājot jaunās šķiedras jāpielieto arī jaunas metodes, jo mākslīgo šķiedru īpašības ir pilnīgi citādas kā augušo šķiedru, kādēļ pirmās arī to apstrādāšanā prasa citādas metodes kā pēdējās. Vācu tekstilrūpniecība tieši pēdējā gadā sevišķi atzinusi šo faktu un tādēļ ievērojami palīdzējusi lielajā ražības kāpinājumā, kādu mēs varam konstatēt tekstilās rūpniecības sektorā. Arī ārzemēs arvien vairāk pārliecinājušies par jauno vācu mākslīgo šķiedru audumu augstvērtību.

Uzlabota celvilna.

No sākuma ražojot celvilnu strādnieku rīcībā bija šķiedra, ar kuņū centās apmierināt visas vajadzības. Tikai pamazām radās katram izmantošanas nolūkam piemērotas šķirnes. To īpašības ir nepārprotami apzīmētas, tā kā var pat runāt par tiem. Galvenokārt atšķir kokvilnas tipus un vilnas tipus, tas ir kokvilnas celvilnu un vilnas celvilnu, kuņū lietpratēju valodā īsi nosauc par B- un V-celvilnu (Baumwoll-Zellwolle und Woll-Zellwolle). Visumā šodien pazīstami vairāk kā 250 celvilnas tipi. Pēdējā laikā blakus parastajām celvilnām ar ciešo šķiedru veidojumu, kuņū varētu nosaukt par pilnšķiedru celvilnu, lielu nozīmi guvusi tā sauktā gaisa celvilna. Tā savās šķiedrās satur gaisa kodolus, apmēram kā gaisa mākslīgais zīds, tā kā tā ir ļoti maiga un mīksta, un it sevišķi siltumu aizturoša. Gaisa celvilnai gan sausā, gan mitrā stāvoklī ir aprīņojama izturība. Pilnīgi jauns Viskoze vērpšanas paņēmiens pagatavots audums, H tips satur tukšas telpas (Hohlräume), kuņū savstarpēji noslēgtas un neatrodas vienmērīgi visā audumā. Pretstatā caurulei līdzīgai šķiedrai ar nepārtrauktu dobumu šai formai ir tā priekšrocība, ka šķiedra nesakļaujas arī tad, ja tiek bojāta tās ārējā, kas bieži notiek vērpjot un aužot. Pat atsevišķās vietās iznīcinot lielāko sienas daļu, tomēr lielākā daļa gaisa kameru šķiedrā paliek veselās. No ārienes šī šķiedra pazīstama ar spēcīgu struktūru un vijņošanās. Šādai uzbūvei priekšrocība, ka šķiedra piepilda daudz lielāku telpu par normālu celvilnas šķiedru. Tā ir īpatnība, kuņū vienādi izpaužas vērpjot un aužot. Šķiedras izplēšanās izprotama, ja zina, ka normāla lieluma baķi var iesaiņot apm. 220—250 kg normālas celvilnas, pie vienāda sapresēšanas spiediena tikai 120—140 kg H celvilnas šķiedras. No šīs šķiedras pagatavotiem audumiem apm. par 40% lielāka platība kā no normālas šķiedras pagatavotiem.

Dienvidafrika pretojas pārzīdošanai

1942. g. vasarā notika Dienvidafrikas žīdu kongress, kā mērķis bija pasvītrot žīdu lielo lomu šajā kaņā. Laikam, kas nāks pēc kaņā, kongress prasīja „pilnīgu žīdu līdztiesību kā atsevišķām personām, tā arī kā nacionālai kopībai“. Ministru prezidents Smuts uzskatīja par pareizu nosūtīt kongresam vēstījumu, kuņā viņš apliecināja savas simpātijas kongresa dalībniekiem un žīdismam vispār, un kuņā viņš „ebrejiem“ laikā pēc kaņā beigām solīja „brīvību un līdztiesību“ un „žīdu nacionālmītnes radišanu“. Antisemitisms esot, kā uzsvēra Smuts, vēzim līdzīga parādība, kuņai jātiekot iznīcinātai.

Naidis pret žīdiem Dienvidafrikā nav mainījies, tieši otrādi, jūtami pastiprinājies. Tam labs pierādījums ir angļu-žīdu laikraksta „Jewish Chronicle“ sūdzēšanās 1943. g. maijā, ka pēdējā laikā antisemiti Dienvidafrikā kļuvuši ļoti rosīgi. Parlamentā esot notikuši vairāki antisemitiski izpaudivi. Ēriks Lovs (Eric Louw), pārliecināts antisemits, kuņš jau 1939. g. līcis priekšā pieņemt likumu pret žīdu ieceļotājiem, izteicies, ka žīdi jāuzskata par svešu un neasimilējušos tautas svešķermeni. Bez tam Lovs iesniedzis priekšlikumu izbeigt diplomātiskās attiecības ar Padomju Savienību. šo priekšlikumu ar neiedomājami niecīgu balsu vairākumu noraidīja. Kad nesen parlamentā žīdu delegāts vērsās pret „nelojāliem kaņā pretiniekiem“ nacionālais delegāts G. Bekers atbildējis: „Ārzemnieks tā tad šeit mums grib paskaidrot, kas ir lojāli un kas nelojāli. Mēs neļausim ārzemniekiem mums mācīt patriotismu. Labāk lai viņš dodas atpakaļ uz Padomju Savienību un tur sludina savu lojālitāti, nekā iejaucas mūsu darišanās.“

Būri Dienvidafrikā visi ir žīdu nīdēji. Tas pats izpaužas arī daudzos angļos. Žīdu jautājuma atrisināšana Dienvidafrikā nokļuvusi priekšplānā kopš 1936. g., kad neskaitāmi žīdu emigranti no Eiropas sāka ieplūst šajā slavētājā zemē, kur zelts uz ielām mētājas. Tas sauca atmiņā gadījumus, kuņi nešķirami saistīti ar būru republiku iznīcināšanas vēsturi. Kad, proti, 19. g. s. beigās Dienvidafrikā stipri uzplauka zelta atradnes, uz turieni no visas pasaules devās žīdi, lai dzītu tur „rebes“. „Uitlenderi“ (ārzemnieki), pret kuņiem vērsās abu būru republiku saimniecības politika, gandrīz bez izņēmuma bija žīdi: Barnato, Beit, Albu, Ekšteins, Leonhards, Philipps, Hanau, Ginsbergs u. c. Tas pilnīgi atbilda šai žīdu virsvarai, ja Johannesburgas pilsēta drīzi guva palamu „Jewhannesburg“ (Jew — angļiski žīds. Red.). Angļu, vācu un franču inženieri vadīja uzņēmumus. Klīntis sprīdzināja baltie kalnrači un drumslas krāsainie strādnieki nogādāja pie mašīnām. Bet visi zelttraktuvju sabiedrību biržas veikali atradās žīdu kapitālistu rokās, kuņi, protams, nosmēla krējumu.

Vispārējās domas bija: „Ar angļi, ar vācieti, ar franči būrs varētu saprasties. Ar žīdu nē. Tā uzskati būrim ir sveši, ir viņam pretīgi.“ Kad Anglija kļuva par šo finansu žīdu aizsargātāju, būriem tas bija tikpat nesaprotami un nicināmi, kā britu politika pret iedzimtiem, kuņā lutina krāsainos un uzkūda tos pret baltajiem.

Starp Dienvidafrikas zelta žīdiem bija šīs tautas visi pārstāvji, ieskaitot pat netīro skopuli. Nav brīnums, ka šādi ļaudis netika uzņemti nevienā pieklājīgā klubā. Arī šodien žīdu lielākie ienaidnieki Dienvidafrikā ir būri. Būri ļoti sašutuši par ieceļotāju žīdu cenšanos maskēties, pieņemot pēc iespējas veco dižciltīgo būru ģimeņu uzvārdus. Parlamentam īsi pirms kaņā bija jāpaklausa šim sašutumam, izdodot ieceļotāju likumu, kas ļoti apgrūtināja uzvārda maiņu, kuņā tagad saistīta ar daudzu, grūtu noteikumu izpildīšanu un kuņai vienmēr nepieciešama sevišķa ģenerālgubernātorā atļauja.

Arī vispārēju saimniecisku un sociālpolitisku iemeslu dēļ žīdu ieceļotāji ir nevēlami. Dienvidafrikai nepieciešami ieceļotāji, kuņi pievēršas lauksaimniecībai, bet žīdu skaits, kuņi ar mieru to darīt, ir neiedomājami mazs. Tirdzniecībai — liel- un mazumtirdzniecībai — jauni cilvēki vairs nav vajadzīgi.

Ļoti nozīmīgs ir pārmetums žīdiem, ka daudziem ir komunistiski uzskati un ka dažs labs ieceļotājs žīds ir Maskavas aģents, kas ceļot nemieru starp iedzimtajiem un kūdot tos uz streikiem un dumpjiem. Tā kā žīds nepazīst nekādu seksuālu ierobežojumu, baidās, ka daudzie žīdu ieceļotāji vairoš Dienvidafrikas jaukteņu skaitu, kas radīs jaunas morāiskas un politiskas briesmas.

Angļu un arī neangļu žīdi Dienvidafrikā valodas un politiskas nostājas ziņā gandrīz bez izņēmuma pieslējušies britu iedzīvotāju daļai. Vislabprātāk viņi kļūtu par „britiem“. Būru starpā žīdi draugus negūst, kamēr briti viņus vismaz vēl pirms neilga laika uzņēma bez nozīmīgiem iebildumiem. Varbūt tam iemesls bija vēlēšanās žīdos iegūt uzticamu politisku palīgu. Kas zina, cik ļoti šis nodoms ietekmējis zināmus pasaulpolitiskus Anglijas lēmumus — piemēram, Palestīnas problēmā, tas arī Dienvidafrikā meklēs to pašu cēloni.

1937. g. janvārī parlamentā nacionālās opozīcijas vadītājs Dr. Malans nāca ar priekšlikumu stingri ierobežot žīdu ieceļotāju skaitu Dienvidafrikā. Priekšlikumā tika izteikti skarbi pārmetumi valdībai, ka tā vēl līdz šim nav spērusi soļus, lai ierobežotu žīdu ieceļošanu. Pieprasīja arī, lai jidiš vairs neuzskata par eiropisku valodu, ka ieceļotājām personām jāuzdod savs īstais uzvārds, un ka ārzemnieki Dienvidafrikā var strādāt vienīgi ar valdības atļauju. Malans uz visasāko protestēja pret to, ka žīdi no visas pasaules netraucēti plūst uz Dienvidafriku. Privilēģijas, kādas piešķir žīdu valodai, tiekot uzskatītas par ielūgumiem doties uz Dienvidafriku. Dienvidafrika kūstot par žīdu medību apgabalu. Vienmēr vairāk žīdu rokās pāriet tirdzniecība, kamēr liela daļa zemnieku neesot spējīga sagādāt sev uzturu.

Paklausot atklātības un parlamenta spiedienam, Dienvidafrikas ūnijas valdībai 1937. g. janvārī bija jāpieņem jauns ieceļotāju likums, kuņš ļoti ievērojami apgrūtināja ieceļošanu.

Bet būru vairākums ar to vēl nebija apmierināts. To pierāda atkārtoti delegāta Lova izteicieni, kuņi sagādā tik daudz rūpes žīdu draugam Smutsam.

Savas tautas un valodas mīlestība ir tā sakne, no kuņā izaug visi tautas tikumi, tautības kopšana, tautiešu krietnums.

K. Kundziņš, vec.

Jenķi

Bija reiz laiks, kad zvaigžņotā karoga dēli, eiropiskā uzņēmības gara robustie, bet drošie pionieri, ar pamatotu lepnumu saucās par „jenķijiem“. Tā bija atzīšanās savai sūtībai un atteikšanās no Anglijas, kas amerikāņiem bija uzspiedusi to vēsturē pirmo un arī pēdējo brīvības cīņu. Bet kopš tā laika daudz kas mainījies. Zvaigžņotais karogs kļuvis par jenķu imperiālisma simbolu un plīvo pār daudzām salām, no kuŗām nogurušajam britu lauvam bija jāpazūd. Robustā izturēšanās amerikāņiem palikusi, bet tagad tai nav attaisnojuma un tā ļoti atgādina huļīgānismu. No pionieriem, kas ar sievām, bērniem un šauteni devās uz rietumiem lai iegūtu kontinentu, tagad kļuvuši mantaskārīgi biržas spekulanti, formās tērpti darba automāti, bērnišķīgi Holivudas pielūdzēji un naivi pašpārlicināti pusmežoni labi piegrieztos konfekciju uzvalkos. Viņi saucas par „amerikāņiem“ un ir pārlicināti, ka 20. gadu simtenis ir „amerikāņu gadsimtenis“. Vārds „jenķis“ vairs nav pagodinājums, bet etiķete cilvēkam, kas slikti uzvedas un citus piespiež atzīt savas sliktās manieres par augstāko dzīves gudrību.

„Jenķi“ nesen bombardējuši Romu, iznīcinot baznīcas, uz kuŗām kopš gadu simtiem svēteļojumos dodas ticīgie un mākslinieki. Bet Ruzvelts, kas šķietami itkā cīnās kultūras dēļ, saviem reportieriem preses konferencē Vašingtonā paskaidroja, ka viņš nesaprot, kādēļ ap Romas bombardēšanu ceļot tādu brēku. Amerikai esot pietiekami daudz naudas, lai liktu uzcelt vēl daudzkārt skaistākas baznīcas par sagrautām! Tam ir tikai viens apzīmējums: tieši „jenķis“.

No Tunisijas ziņo, ka amerikāņu kareivji nesen uzbrukuši arābu kāzu gājienam un mēģinājuši pēc arābu paražas aizplīvurotajai ligavai noraut plīvuri, to nofotografēt un noskūpstīt. Šī mazā amerikāņu „joka“ dēļ sākās sīvas ielu cīņas, kuŗās nonāvēja 17 amerikāņus un 30 ievainoja. Arābu pusē nogalināto skaitā bija arī ligava. Un iemesls? „Jenķi“.

Šo piemēru uzskaitīšanu varētu turpināt līdz bezgalībai. Visur, kurp vien noraugās, redz jenķus, kas blakus boļševikiem ir mūsu laiku ļaunākā parādība. Bet jo vairāk amerikāņi „rūpējas“ par Eiropu, jo vairāk arī šeit katrs saprot, kas ir „jenķis“ un tas pēdējam nemaz neglaimo. OPD.

Fridrichs Šillers

Cerība

*Cik nesapņo ļaudis tiekoties
Par labākiem nākamiem laikiem;
Pēc cēliem mērķiem dzenamies
Tos redzam kvēlošiem vaigiem.
Prom vecā saule, jauna diena zib,
Bet arvien vēl tie dzīvi labot grib.*

*Mūs dzīvō leved cerība,
Tā laistās bērna vaigā,
Reibst jaunēklis viņas gaišumā,
To kapā neaprok baigā;
Kad sirmgalvi tur guldina,
Vēl kapa malā tā uzsmaida.*

*Vai tam var tukša skaņa būt,
Ik dienas caur dzīvi to nesam,
Ikkatra sirds to dziļi jūt:
Mēs kam labākam dzimuši esam.
Un tas, ko manām iekšēji,
Nekad nav pievīlis dvēseli.*

Atdzejojis A. Baumanis

Tautas Palīdzības naudas loterijas

ceturtās klases lozes jāapmaina uz piekto klasi līdz 3. augustam. Ceturtās klases ložu īpašnieki, kas paredzētajā laikā neizņems savas piektās klases lozes, zaudēs savas līdzšinējās iemaksas, jo atlikušās lozes pārdos jauniem pircējiem. Lielā piektās klases izloze, kuŗā izvilks 56.000 vinnestus pāri par 1 milj. RM kopvērtībā, notiks no 12. līdz 28. augustam.

Piesūtītās laimes lozes jāsamaksā līdz 4. augustam.

Pirms 200 gadiem

iespiesta pirmā publikācija par tagad boļševiku nodedzināto Rīgas pilsētas bibliotēku. To bija sarakstījis pilsētas bibliotēkars Joh. Fridrichs Villišs (Wallisch) un saucās „Die bisshero unbekannt und verborgen gewesene Bibliothek der ehemals Königlichen, nunmehr Kayserl. Kauf und Handels-Stadt Riga“. Tās pirmajā daļā Villišs stāstīja par bibliotēkām vispār, sākot no vissenākiem laikiem, un par grāmatām, kuŗās, kā Plinijs teicis, runājot mirušo dvēseles, kā arī par cēlo zinātņu svētību. Otrajā daļā viņš sniedza ziņas par Rīgas pilsētas bibliotēkas nodibināšanos un tās vēsturisko gaitu. šis ir pirmais bibliotēkas mūža apskats. Pirms šīs publikācijas dažas ziņas par bibliotēku varēja tvert vienīgi no kādas latīņu valodā 1653. gadā sarakstītās apsveikuma dziesmas, ko jaunajam bibliotēkas inspektoram Indriķim fon Ullenkampam bija veltījis bibliotēkars Miķelis Brauer's, kluss un darbīgs cilvēks, kas, kā pats kādā ziņojumā stāstīja, vienīgi uzticīgā darbā varējis apmierināt savu sirdsapziņu. 138 pantos izpaužas gan sēras par bibliotēkas drūmo stāvokli, gan arī cerības, ka tai turpmākos gados izdosies veikt savus cēlos pienākumus.

Kultūras dzīve isumā

Zemes darbos Oberhesenē atklātas 3 akmens laikmeta mītnes ar traukiem, kas rotāti dziļiem ornamentiem. Pēc lietpratēju atzinuma trauki ir 2500 g. veci un pieder tā saucamai Ressenā kultūrai. Līdzīgi atradumi tuvākā apkārtnē uzieti pirms dažiem gadiem.

Ievērojamais somu līriķis un Eiropas rakstnieku apvienības viceprezidents prof. V. S. Koskenniemi kādā žurnālā iespiestā rakstā „Eiropas cietokšņu kultūras fronte“ iztirzā dzejas būtību un uzdevumus, norādot, ka neskatoties uz somu tautas pēdējo gadu grūtajiem pārbaudījumiem, tās literatūras noskaņa kļuvusi gaišāka un optimiskāka. DKD.